

ਬਿਲਦਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲ

ਬਿਲਦਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਝਿੜਕ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (18:1-4), ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਭਵਿੱਖ ਤੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ (18:5-21)। ਸੈਮੂਏਲ ਕੇਕਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਬਿਲਦਦ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸ੍ਰੋਤ ਵੱਲ [ਮੁੜਦਾ ਹੈ] - ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਨਮੋਲ ਗਿਆਨ ਦੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਦਰਜਨ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।”¹

ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਨ ਦੀ ਅਪੀਲ (18:1-4)

‘ਤਾਂ ਬਿਲਦਦ ਸ਼ੁਰੂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, ‘ਤੁਸੀਂ ਕਦ ਤੀਕ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਫੰਦੇ ਲਾਉਗੇ? ਸਮਝੋ, ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਆਪਾਂ ਕਿਉਂ ਡੰਗਰ ਜਿਹੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿੱਚ ਭਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ? ‘ਤੂੰ ਜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਪਾੜਦਾ ਹੈਂ, ਕੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਧਰਤੀ ਤਿਆਗੀ ਜਾਊਗੀ, ਯਾ ਚਟਾਨ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਕ ਜਾਊਗੀ?’

ਆਇਤਾਂ 1, 2. ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ, ਤੁਸੀਂ ਕਦ ਤੀਕ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਫੰਦੇ ਲਾਉਗੇ? ਸਮਝੋ, ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਆਇਤ 2 ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਹੁਵਚਨ (“ਤੁਸੀਂ”) ਹਨ। ਬਿਲਦਦ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਉਹ ਸਿਰਫ “ਸਨਮਾਨਯੋਗ” ਬਹੁਵਚਨ ਨਾਲ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਅੰਗ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਦਦ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚਿੜ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਆਇਤ 3. ਆਪਾਂ ਕਿਉਂ ਡੰਗਰ ਜਿਹੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਗਾਹ ਵਿੱਚ ਭਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ? ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਆਈ. ਐਂਡਰਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਬਿਲਦਦ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਵੱਕਾਰ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੈ।”² “ਡੰਗਰਾਂ” (הַמְּדַבְּרִים, *ਬੀਹੀਮਾਹ*) ਦਾ ਅਕਸ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 73:22)। ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ “ਭਰਿਸ਼ਟ” (הַמְּדַבְּרִים, *ਤਾਮਾਹ*) *ਹਪੈਕਸਹੈ* - ਅਰਥਾਤ, ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ “ਰੁਕ ਜਾਣਾ।”³ ਬਿਲਦਦ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ “ਇੱਕ ਵੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨਹੀਂ” ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਿਆ (17:10)।

ਆਇਤ 4. ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਅੱਯੂਬ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਲਈ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਅੱਯੂਬ ਨੇ ਤੋਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਕ੍ਰੋਧ (੧੪, ੫੫) ਅਤੇ ਪਾੜਦਾ (੧੧੭, ੮੮੫) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਅੱਯੂਬ ਨੇ ਉਦੋਂ ਵਰਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ 16:9 ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ: “ਉਹ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾੜਿਆ ਤੇ ਸਤਾਇਆ ਹੈ” (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਕੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਧਰਤੀ ਤਿਆਗੀ ਜਾਊਗੀ, ਯਾ ਚਟਾਨ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਕ ਜਾਊਗੀ? ਕੇਕਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਅਰਬੀ ਕਹਾਵਤਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ: “ਦੁਨੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ” ਅਤੇ “ਦੁਨੀਆਂ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।”⁴ ਬਿਲਦਦ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅੱਯੂਬ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਲਈ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਡਰਸਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, “ਇਕ ਬੁਲਾਰਾ ਜਿਹੜਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।”⁵

ਦੁਸ਼ਟ ਦਾ ਵਰਣਨ (18:5-21)

ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿਚ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ।⁶ ਉਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਲੀਫ਼ਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ (15:20-25)।

“ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾ ਗੁੱਲ ਹੋ ਜਾਊਗਾ” (18:5, 6)

“ਹਾਂ, ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾ ਗੁੱਲ ਹੋ ਜਾਊਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਨਾ ਚਮਕੂਗੀ, 6 ਉਹ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ ਅਨੁਰਾ ਹੋ ਜਾਊਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਾ ਦੀਵਾ ਗੁੱਲ ਹੋ ਜਾਊਗਾ।

ਆਇਤਾਂ 5, 6. ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ “ਚਾਨਣ” ਲਈ ਚਾਰ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ: ਦੀਵਾ, ਲਾਟ, ਅੱਗ ਅਤੇ ਦੀਵਾ। “ਚਾਨਣ ਇੱਥੇ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।”⁷ ਚਾਨਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ (3:23; 12:25; 18:6; 30:26) ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਨਣ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਖੁਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪਰਤੀਕ ਹੈ। ਜ਼ਬੂਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦਾਉਦ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲਈ ਗਾਇਆ, “ਕਿਉਂ ਜੋ ਜੀਉਣ ਦਾ ਚਸਮਾ ਤੇਰੇ ਮੁੱਢ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਚਾਨਣ ਵੇਖਾਂਗੇ” (ਜ਼ਬੂਰ 36:9)। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਚਾਰ ਜਿਹੜਾ ਅਸਾਂ ਉਹ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਸੋ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਨਣ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾ ਉਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੂਲੋਂ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਖੀਏ ਭਈ ਸਾਡੀ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਚੱਲੀਏ ਅਨੁਰੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭੂਨ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਤ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ। ਪਰ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀਏ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਆਪੇ ਵਿੱਚੀਂ ਸੰਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਯਿਸੂ ਦਾ ਲਹੂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:5-7)।

ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੀ ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਨਾ ਚਮਕੂਗੀ - ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿੱਘ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਉਸ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਾ ਦੀਵਾ ਗੁੱਲ ਹੋ ਜਾਊਗਾ। ਕੇਕਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੁਖੀ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਆਮ ਕਹਾਵਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ: “ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਮੇਰਾ ਦੀਵਾ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤਾ।”⁸ ਕਹਾਉਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਧਰਮੀ ਦੀ ਜੇਤ ਮੈਂਜ ਮਾਰਦੀ, ਪਰ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬੁਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 13:9)। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਹੀ ਸੀ; ਅੱਯੂਬ ਦਾ ਪਤਨ ਉਸ ਦੇ ਪਾਪ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ।

“ਦੁਸ਼ਟ ਦੇ ਪੈਰ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ” (18:7-11)

ਉਹ ਦੇ ਬਲਵੰਤ ਕਦਮ ਰੋਕੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਊਗਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਫੰਦੇ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈਗਾ। ਕੁੜਿੱਕੀ ਉਹ ਦੀ ਅੱਡੀ ਨੂੰ ਫੜਦੀ, ਅਤੇ ਫਾਹੀ ਉਹ ਨੂੰ ਫਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਮੰਦ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਫਾਂਸੀ।⁹ ਭੈਜਲ ਆਲੇ ਦੁਆਲਿਓਂ ਉਹ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਖੁਰਿਆਂ ਥੋਂ ਉਹ ਨੂੰ ਨਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਇਤ 7. ਦੁਸ਼ਟ ਦੇ ਬਲਵੰਤ ਕਦਮ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੁਰਾਈ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਆਖਰਕਾਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਊਗਾ। ਜੇਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਸ਼ਟ ਵਿਅਕਤੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਬਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਸੂਖਮ ਯੋਜਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।”⁹

ਆਇਤਾਂ 8-10. ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਲੁਕਵੇਂ ਖਤਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਦੁਸ਼ਟ ਆਦਮੀ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਚਾਲ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁੜਿੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਫਾਹੀਆਂ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਛੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

1. ਜਾਲ (תּוֹרֵם, *ਰੀਸੇਥ*), ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਇਕ ਜਾਲ;
2. ਫੰਦਾ (הַקֶּשֶׁשׁ, *ਸੀਬਾਕਾਹ*), ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਇਕ ਜਾਲ;
3. ਕੁੜਿੱਕੀ (קֶצֶר, *ਪਚ*), ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਜਾਲ;
4. ਫੰਦਾ (מַסְמִימ, *ਟਸਾਮਿੱਮ*), ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੁੜਿੱਕੀ ਜਾਂ ਜਾਲ ਜੋ ਇੱਥੇ ਇਬਰਾਨੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
5. ਕਮੰਦ (לִקְחָ, *ਚੀਬਲ*), ਰੱਸੀ ਜਾਂ ਕਮੰਦ;
6. ਫਾਂਸੀ (תַּלְמוֹל, *ਮਲਕੇਡੇਥ*), ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਔਜਾਰ ਜੋ ਇਬਰਾਨੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਅਨੇਕੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 11. ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਖੁਰਿਆ ਥੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖ਼ਤਰਾ ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਮੰਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

“ਦੁਸ਼ਟ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ” (18:12, 13)

¹²ਉਹ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਕਾਲ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਊਗਾ, ਅਤੇ ਬਿਪਤਾ ਉਹ ਦੇ ਪਾਸੇ ਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਊਗੀ। ¹³ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਖਾ ਜਾਊਗੀ, ਮੌਤ ਦਾ ਜੇਠਾ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲਾਊਗਾ।

ਆਇਤਾਂ 12, 13. ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਹਸਤੀ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਖਾਸਕਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਕਾਲ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਊਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਖਾ ਜਾਊਗੀ। “ਜ਼ੋਰ” (זֶר, *ਓਨ*) “ਧਨ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ “ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ” ਦੇ ਭਾਵ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।¹⁰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਸੁਆਹ ਦੇ ਢੇਰ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ “ਪੈਰ ਦੀ ਤਲੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਤੀਕ ਬੁਰਿਆਂ ਫੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ” (2:7)।

ਮੌਤ ਦਾ ਜੇਠਾ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਲਾਊਗਾ। ਕੇਕਸ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, “ਇਬਰਾਨੀ ਵਰਤੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਮੌਤ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।”¹¹ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਜੇਠਾ, ਅਰਥਾਤ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਅਤੇ ਭਿਆਣਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”¹² ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, “ਅਰਬ ਦੇ ਲੋਕ ਘਾਤਕ ਬੁਖਾਰ ਨੂੰ ‘ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਧੀ’ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।”¹³

“ਦੁਸ਼ਟ ਦਾ ਤੰਬੂ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ” (18:14, 15)

¹⁴ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਤੋਂ ਜਿਹਦੇ ਉੱਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾਊਗਾ, ਅਤੇ ਤੂੰ ਉਹ ਨੂੰ ਭੈਜਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਅਪੜਾਏਗਾ। ¹⁵ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਵੱਸੂਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਉੱਤੇ ਗੰਧਕ ਸਿੱਟੀ ਜਾਊਗੀ।

ਆਇਤਾਂ 14, 15. ਤੰਬੂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ (ਵੇਖੋ 4:21) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਦਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਵੱਸੂਗਾ ਉਸ ਦੇ ਵੰਸ਼ - ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਕ (סָפִר, *ਗੋਪਰਿਥ*) ਜਾਂ “ਸਲਫਰ” (NRSV; NJPSV) ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਉਜ਼ਾੜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਗੰਧਕ ਅਤੇ ਲੂਣ ਖਿਲਾਰਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਵਸਣ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 29:23)।

“ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ” (18:16-19)

¹⁶ਹੇਠੋਂ ਉਹ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਉੱਤੋਂ ਉਹ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਕੁਮਲਾ ਜਾਣਗੀਆਂ। ¹⁷ਉਹ ਦੀ ਯਾਦ ਧਰਤੀ ਉੱਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਊਗੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਨਾਉਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹੂਗਾ। ¹⁸ਉਹ ਉਹ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਤੋਂ ਅਨੁਰੇ ਵਿੱਚ ਹੱਕ ਦੇਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਗਤ ਤੋਂ ਖਦੇੜ ਦੇਣਗੇ। ¹⁹ਉਹ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਉਹ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਾ ਪੋਤ੍ਰਾ ਹੋਊਗਾ, ਨਾ ਉਹ ਦੇ

ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਾਕੀ ਰਹੁਗਾ।

ਆਇਤ 16. ਇਸ ਆਇਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ “ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਬਾਹੀ” ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।¹⁴ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਹੰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਕਰਮੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅੰਤ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ:

ਤਾਂ ਵੇਖੋ, ਉਹ ਦਿਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੰਦੂਰ ਵਾਂਗੂ ਸਾੜਨ ਵਾਲਾ। ਸਾਰੇ ਆਕੜ ਬਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਟ ਭੁਨਾ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਦਿਨ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੈਨਾਂ ਦਾ ਯਹੋਵਾਹ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਓਹਨਾਂ ਲਈ ਟੁੰਡ ਮੁੰਡ ਨਾ ਛੱਡੇਗਾ (ਮਲਾਕੀ 4:1)।

ਆਇਤਾਂ 17-19. ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਮਿਟਾਏ ਜਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਸੋਪੋਤਾਮੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਇਕ ਭਿਆਣਕ ਅੰਤ ਸੀ। ਰੋਬਰਟ ਐਲ. ਐਲਡਨ ਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, “ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬੇਐਲਾਦ ਮਰਨਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੱਬੀ ਸਜ਼ਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।”¹⁵ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਧਰਮੀ ਦੀ ਯਾਦ ਮੁਬਾਰਕ ਹੈ, ਪਰ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸੜ ਜਾਵੇਗਾ” (ਕਹਾਉਤਾਂ 10:7)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਦਸ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਇਕ ਭਿਆਣਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ (1:2, 18, 19)। ਬਿਲਦਦ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

“ਦੁਸ਼ਟ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ” (18:20, 21)

²⁰ਉਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਦੇ ਦਿਨ ਉੱਤੇ ਹੋਰਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮੇ, ਉਹ ਡੰਬਰ ਜਾਣਗੇ। ²¹ਨਿਸੰਗ ਏਹੇ ਜੇਹੇ ਕੁਧਰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਸੋਬੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਏਹ ਉਹ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਆਇਤਾਂ 20, 21. ਸਿਰਫ ਇਕ ਭਿਆਣਕ ਦਿਨ ਕੁਧਰਮੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਉਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋਰਾਨ ਹੋਣਗੇ।

ਜਦ ਕਿ ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਕੁਝ ਸੱਚ ਬੋਲਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਕੇਕਸ ਨੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਲਈ ਇਕ ਵਧੀਆ ਸਮਾਪਤੀ ਕਥਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

ਉਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਤੱਥ ਲਏ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਪਾਪੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਹੈ; ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਪ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ, ਜੇ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਪਾਪੀ ਹਨ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾਖੁਸ਼ ਹਨ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ: ਜੇ ਕਈਆਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ

ਇਕ ਡਰਾਵਣੇ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਗਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜਖਮੀ ਅਤੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੋਏ ਹਨ।¹⁶

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਖੁੰਝਣਾ (ਅਧਿਆਇ 18)

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅੱਯੂਬ 2:11 ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਮਿੱਤਰ “ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਦਾ ਦੁਖ ਵੰਡਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ।” ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਿੱਤਰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:16; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:31)। ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਿਮਰਤਾ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 23:5-12)। ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪਵਿੱਤਰ ਵਚਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ “ਜੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ” (ਮੱਤੀ 23:3; NIV)। ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ “ਤੁਰੰਤ ਦੇ ਭਾਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਨਿਆਉਂ ਅਰ ਦਯਾ ਅਰ ਨਿਹਚਾ” (ਮੱਤੀ 23:23) ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੱਚੇ “ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਗੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੱਛਰ ਪੁਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਠ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ” (ਮੱਤੀ 23:24)। ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰਹਿਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ “ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਚੱਕੀ ਚੱਕੀ ਪਾੜ ਖਾਂਦੇ ਹਨ” (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:15; NIV)।

ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਮਲਾ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯਹੋਵਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਤਿੰਨ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ; ਉਹ ਤਿੰਨ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ਤਾਨ ਬਿਲਦਦ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬੋਲਦੇ ਸੁਣਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਉਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਬਿਲਦਦ ਵਰਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣਾ ਮਨੋਰਥ ਗੁਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਦਦ ਅੱਯੂਬ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਦਦ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਜ਼ਰਾ ਉਸ ਬਰਕਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਜੋ ਬਿਲਦਦ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਲਈ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਬਿਲਦਦ ਉਸ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਬਿਲਦਦ ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਅੱਯੂਬ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ, ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁਖੀ ਸੀ (8:6)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਣਾ

ਗਲਤ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮੱਤ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰੱਖਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਪਰ, ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖਰਿਆਈ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਸੁਣਿਆ (9:21)। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਅਲੀਫ਼ਜ਼ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਅਤੇ ਸੇਫ਼ਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਨਾਲੇ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ। ਬਿਲਦਦ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਯੂਬ ਸੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਬਿਲਦਦ ਕੋਲ ਇਸ ਤੱਥ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 8 ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਕਦ ਤੀਕ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਫੰਦੇ ਲਾਉਗੇ? ਸਮਝੋ, ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ। (18:2)। ਇਹ ਕਥਨ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਦਦ ਕਿਵੇਂ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਤੰਗ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠਾ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ।

ਜਦੋਂ ਬਿਲਦਦ ਵਰਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੰਗ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਦ ਉਹ ਕਠੋਰ, ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਯੂਬ ਨੇ ਹੁਣੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਤਮਾ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ (17:1) ਅਤੇ ਉਹ ਆਸ਼ਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ (17:15), ਫਿਰ ਵੀ ਬਿਲਦਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਜ਼ਬਾਨੀ ਉਸ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (18:3)। ਅੱਯੂਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ “ਦੁਖਦਾਇਕ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ” ਕਿਹਾ ਸੀ (16:2), ਪਰ ਉਹ ਦੁਖ ਨਾਲ ਵੀ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸੇ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ (17:7)। ਬਿਲਦਦ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਿਲਦਦ ਠੰਡਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਬਿਲਦਦ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੱਚੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਇ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ। ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਿੱਤਰ ਬਣੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਿਲਦਦ ਇਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਆਇਤ 4 ਵਿਚ, ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਘੁੰਮਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਇਕ ਸਖ਼ਤ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਦੁਸ਼ਟ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੁਸ਼ਟ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ; ਇਸ ਦੂਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹਨੇਰੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੈਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾ ਗੁੱਲ ਹੋ ਜਾਊਗਾ (18:5)। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਫਸਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ (18:7-10)। ਫੇਰ ਬਿਲਦਦ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਫਿਰ “ਭੈਜਲ” ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਭੈਜਲ” ਦੁਸ਼ਟ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸੀ (18:11)। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਉਸ ਸਰੀਰਕ ਭੈਜਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਅਕਸਰ ਦੁਸ਼ਟ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ (18:12,

13) ਅਤੇ ਅੱਯੂਬ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਭੈਜਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਭੈਜਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਅਪੜਾਉਂਦੇ ਹਨ” (18:14) ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗ ਅਤੇ ਗੰਧਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ (18:15)। ਬਿਲਦਦ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਬੁਰਿਆਈ ਯਹੋਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਤੇ ਇਹ ਅੱਗ ਅਤੇ ਗੰਧਕ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਬਿਲਦਦ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਦੁਖ ਝੱਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਐਲਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ (18:16-20)। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠੇਰ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵੀ ਸੀ। ਅੱਯੂਬ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਉਹ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਬਿਲਦਦ ਵਰਗਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਕਠੇਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਦਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅੱਯੂਬ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੱਯੂਬ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ (18:21)। ਬਿਲਦਦ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅੱਯੂਬ ਸੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਡਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਸੀ (1:1), ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤੀ।

ਸਿੱਟਾ/ ਬਿਲਦਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੱਯੂਬ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਿਲਣ ਦੇ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਬਿਲਦਦ ਠੰਡਾ, ਕਠੇਰ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰਹਿਮ, ਠੰਡੇ ਜਾਂ ਕਠੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਿਉਂ ਹਾਂ। ਐਫ. ਮਿਲਸ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਸਮੂਏਲ ਕੇਕਸ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਅੱਯੂਬ*, ਦੂਜਾ ਸੰਸ. (ਲੰਡਨ: ਕੀਗਨ ਪੈਲ, ਟਰੈਚਰ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1885), 216. ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੰਕੇਤ 4, 5, 6, 7, 12, 13, 15, 17 ਅਤੇ 20 ਆਇਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ²ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਆਈ. ਐਂਡਰਸਨ, *ਅੱਯੂਬ, ਐਨ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਟਿੰਡੇਲ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਡਾਊਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1974), 188. ³ਲੂਡਵਿਗ ਕੋਹਲਰ ਅਤੇ ਵਾਲਟਰ ਬਾਉਮਗਾਰਟਨਰ, *ਦ ਹਿਬਰਿਊ ਐਂਡ ਅਰਾਮਿਕ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਧਿਐਨ ਸੰਸ. ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੋਧ ਐਮ. ਈ. ਜੇ. ਰਿਚਰਡਸਨ (ਬੋਸਟਨ: ਬਰਿੱਲ, 2001), 1:376. ⁴ਕੇਕਸ, 222. ⁵ਐਂਡਰਸਨ, 188. ⁶ਹੋਮਰ ਹੇਲੀ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਅੱਯੂਬ* (ਐੱਨ.ਪੀ.: ਰੀਲੀਜੀਅਸ ਸਪਲਾਈ, ਇੰਕ., 1994), 164-68. ਹੇਲੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੰਦਾਂ ਬਿਪਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ। ⁷ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 164. ⁸ਕੇਕਸ, 222. ⁹ਜੈਨ ਈ. ਹਾਰਟਲੀ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਅੱਯੂਬ*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦਿ ਓਲਡ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1988), 276. ¹⁰ਕੋਹਲਰ ਅਤੇ ਬਾਉਮਗਾਰਟਨਰ, 1:22.

¹¹ਕੇਕਸ, 225. ¹²ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ¹³ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 226. ¹⁴ਰੋਬਰਟ ਐਲ. ਐਲਡਨ, *ਅੱਯੂਬ*, ਦ ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਐੱਨ.ਪੀ.: ਬਰੇਡਮੈਨ ਅਤੇ ਹੋਲਮੈਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1993), 197. ¹⁵ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 198.

¹⁶ਕੇਕਸ, 228-29.